

Komunita keltského skanzenu Nasavrky: Motivace komunity
vykonávat dobrovolnickou činnost ve skanzenu Země Keltů

Tereza Paikertová

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice

Filozofická fakulta

2025

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Jméno a příjmení:	Tereza Paikertová
Osobní číslo:	H22019
Téma práce:	Komunita keltského skanzenu Nasavrky: Motivace komunity vykonávat dobrovolnickou činnost ve skanzenu Země Keltů
Téma práce anglicky:	Community of a Celtic Open Air Museum: Motivation of the community to do volunteer work at the Open Air Museum Země Keltů
Jazyk práce:	Čeština
Související osoby:	Mgr. Tomáš Retka, Ph.D. (Vedoucí) Katedra sociální a kulturní antropologie

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce se bude zabývat dobrovolnickou činností keltském skanzenu v Nasavrkách. Již od samotného vzniku skanzenu hráli dobrovolníci velkou roli v budování toho, co je skanzen dnes. Jde jak o založení skanzenu jako projektu, tak přímo i stavění budov a půdorysů s ohledem na informace poskytnuté archeologickými nálezy oppid v okolí. V počátcích projektu šlo o malou skupinku nadšenců, kteří se chtěli zasloužit o vznik skanzenu, avšak v průběhu let se složení dobrovolnické skupiny proměňovalo a vyvíjelo.

Terénem pro výzkum bude skanzen Země Keltů v Nasavrkách, neziskový projekt pod vedením spolku Boii. Půjde o kvalitativní výzkum, jehož součástí bude zúčastněné pozorování a rozhovory s informanty ze skupiny dobrovolníků, kteří se na budování skanzenu podílejí právě v tuto dobu. Od těchto informantů budu zjišťovat, co je jejich motivací pro vykonávání dobrovolnické činnosti a proč ji třeba vykonávají specificky na skanzenu Země Keltů. Součástí bakalářské práce bude také vypracování etnografického filmu. V práci budou využity zdroje týkající se metod terénního výzkumu a vizuální antropologie, zdroje týkající se historie keltů na českém území a zdroje reflektující dobrovolnictví a motivace lidí k jeho vykonávání.

Seznam doporučené literatury:

- Bouzek, J. 2009. *Keltové českých zemí v evropském kontextu*. Praha: Triton.
- Filip, J. 2003. *Keltská civilizace a její dědictví*. Praha: Academia.
- Heider, K. G. 2009. *Ethnographic Film: Revised Edition*. University of Texas Press.
- Matulayová, T., P. Jumičková, J. Doležel 2017. *Motivace k dobrovolnictví*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Mlčák, Z., H. Zášková 2013. *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*. Ostrava: Ostravská univerzita.
- Murphy, R. B. 2004. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Petráň, T. 2011. *Ecce homo.: Esej o vizuální antropologii*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
- Soukup, M. 2014. *Terénní výzkum v sociální a kulturní antropologii*. Praha: Karolinum.
- Soukup, M. 2015. *Základy kulturní antropologie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart.
- Tošner, J., O. Sozanská 2002. *Dobrovolnictví a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Hradci Králové dne 30. 11. 2025

Tereza Paikertová

Tato práce se skládá z textové a audiovizuální části.

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, díky kterým byla realizace mé bakalářské práce možná.

Děkuji Mgr. Tomáši Retkovi, Ph.D. za ochotu vést moji práci a za jeho neutuchající trpělivost. Dále děkuji Mgr. Milanu Durňakovi, Ph.D., který mi poskytl pomocnou ruku při tvorbě etnografického filmu. A nakonec také děkuji Zemi Keltů, spolku Boii a všem dobrovolníkům, kteří mi ve skanzenu Země Keltů umožnili provádět můj výzkum, vést rozhovory a natáčet audiovizuální materiály.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá komunitou dobrovolníků ve skanzenu Země Keltů pod správou spolku a neziskové organizace Boii. Jejím cílem je porozumět motivacím dobrovolníků vykonávat dobrovolnickou činnost právě ve skanzenu Země Keltů a význam, který pro ně má místní komunita.

Práce obsahuje kapitoly zabývající se teoretickým pojetím dobrovolnictví a motivacemi dobrovolníků, kapitoly popisující metodiku výzkumu, shrnutí rozhovorů, které jsem v rámci výzkumu provedla a na závěr shrnutí výsledků a nálezů mého výzkumu.

Klíčová slova

Dobrovolnictví, motivace dobrovolníků, keltský skanzen Země Keltů, dobrovolnická činnost

Title: Community of a Celtic Open Air Museum: Motivations of the community to do volunteer work at the Open Air Museum Země Keltů

Annotation

Bachelor's thesis studies the community of volunteers at Celtic open air museum Země Keltů under the management of the association and non-profit organization Boii. The purpose of the thesis is to understand what motivations volunteers have for doing volunteer work, specifically in the open-air museum Země Keltů, and what significance does the community connected to this place has for them.

The thesis contains chapters summarizing theoretical knowledge about volunteering and motivations of those volunteers, chapters describing the methodology of my research, summarizations of the interviews I led for my research and lastly summarization of my findings.

Key words

Volunteering, motivation of volunteers, Celtic open-air museum Země Keltů, volunteer work

Obsah

Úvod.....	9
Cíle výzkumu	11
Výzkumné otázky.....	11
Dobrovolnictví	12
Definice dobrovolnictví.....	12
Typy dobrovolnictví	13
Motivace dobrovolníků	14
Terénní výzkum.....	17
Skansen Země Keltů v Nasavrkách	19
Audiovizuální zpracování tématu.....	20
Rozhovory	21
Standa	22
Karol.....	24
Týna.....	26
Matěj.....	28
Silva.....	28
Miky	29
Pěťa	31
Závěr.....	34
Seznam literatury.....	37

Úvod

S tématem mé bakalářské práce jsem již před jeho zvolením měla poměrně blízký vztah. Do keltského skanzenu Země Keltů jsem začala jezdit už v roce 2017. Moje tehdy nejlepší kamarádka a zároveň spolužačka z gymnázia se rozhodla mě zapojit do aktivity, kterou pouze rok předtím objevila se svojí mamkou. Dobrovolnická činnost na Mezinárodním festivalu keltské kultury Lughnasad. Lughnasad je keltským svátkem oslavujícím úrodu a sklizeň a keltský skanzen Země Keltů v Nasavrkách již od roku 2005 pořádá festival, který tento svátek, a i další prvky keltské kultury, oslavuje (Lughnasad). Rozhodla jsem se tedy s kamarádkou a její mamkou do Země Keltů vydat a od té doby jsem až na jeden ročník, přijela každý rok.

Mojí tehdejší motivací bylo zapojení se do aktivity s mojí nejlepší kamarádkou, získání nových zkušeností díky výpomoci na takové akci a také i bonusy spojené s dobrovolnictvím. Tyto bonusy zahrnovaly volný přístup po areálu, i po jeho uzavření, a tím pádem i možnost účastnit se různých přednášek, workshopů nebo i koncertů v rámci volného času kolem našich krátkých směn.

Mé začleňování do místní komunity bylo díky mým introvertním tendencím velmi pozvolné a dalo by se rozložit přes několik let účasti na tomto festivalu. Většinu doby jsem neměla téměř žádné propojení kromě mé kamarádky a jednoho až dvou jiných lidí, a tak se i moje motivace jezdit vypomáhat na festivalu přetransformovala spíše na sílu zvyku. Naprosto nepopiratelným faktem ale je, že jsem si na tomto místě eventuálně našla komunitu a s pár lidmi si i rozvinula vztahy. Jedním z těchto vztahů byl i můj současný partnerský vztah. Díky mému příteli jsem se do místních aktivit začala zapojovat mnohem více než do té doby. Místo mé dosavadní frekvence navštěvování skanzenu, kdy jsem se do dobrovolnických aktivit zapojovala pouze jednou za rok na Lughnasad, jsem se najednou v areálu skanzenu ocitala jednou za měsíc až dva a pomáhala jsem zde na dobrovolnických brigádách s výstavbou, úpravou a výzdobou skanzenu.

Následkem mojí častější účasti jsem se dostala i k dalším aktivitám, jako třeba ke grafické výpomoci jedné akci pořádané na skanzenu a jeho okolí. Těmito cestami došlo k transformaci mojí motivace skanzen navštěvovat a vykonávat zde dobrovolnickou činnost.

Právě díky mému vztahu k tomuto prostředí jsem se rozhodla, že by se mohlo jednat o ideální prostředí, kde provést můj výzkum pro bakalářskou práci. Mám zde přístup k informátorům,

se kterými už teď mám vybudovanou nějakou úroveň známosti a sama mám alespoň nějaký náhled do fungování této skupiny lidí a do aktivit zde provozovaných.

Původní zamýšlený plán pro moji bakalářskou práci zahrnoval i práci s reenactory keltského života, kteří právě na skanzenu tuto aktivitu alespoň párkrát do roka provádějí. V průběhu strukturování mé bakalářské práce jsem však narazila na několik překážek. Množství lidí, kteří na skanzenu jezdí v komunitě dobrovolníků anebo v komunitě reenactorů je tak velké, že jsem si řekla, že bych nebyla schopná je všechny dostatečně reprezentovat a není v mých schopnostech v rozsahu mé práce zpracovat skupiny obě. Proto jsem se rozhodla zaměřit pouze na skupinu dobrovolníků, ke které mám i blíž díky mé mnohem častější interakci s nimi a angažovanosti v jejich činnostech. Hlavním zkoumaným tématem v mé práci bude to, jaké motivace mají dobrovolníci pro to, vykonávat danou dobrovolnickou činnost, co jim tato činnost přináší a jakou v ní vidí hodnotu.

Cíle výzkumu

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jaké motivace hrají roli u dobrovolníků v komunitě keltského skanzenu Země Keltů v Nasavrkách pro konání těchto činností. Zároveň se pokusím zjistit, jak velkou roli v motivaci dobrovolníků hraje začlenění do samotné komunity, která v rámci skanzenu existuje. Výzkum by měl poukázat na to, že lidé pro práci mohou mít i jiné silné motivace než jen finanční ohodnocení.

Výzkumné otázky

- 1) Jaké motivace mají respondenti pro účast při dobrovolnických činnostech, jako je třeba práce při dobrovolnických brigádách, či dalších akcích pořádaných ve skanzenu Země Keltů?
- 2) Jak velkým faktorem pro pokračované konání těchto činností je komunita spojená s tímto místem?

Dobrovolnictví

Definice dobrovolnictví

Jak tvrdí Mlčák a Zášková (2013: 7), i když dobrovolnictví vzniklo pravděpodobně na samém úsvitu dějin lidské civilizace, počátky vědeckého zájmu o dobrovolnictví se objevily teprve v polovině 19. století, když A. Comte vytvořil pojem altruismus. Ten slovo altruismus použil k vysvětlení nesobeckého společenského jednání člověka. V rámci *Slovníku sociologických pojmů* je pak třeba altruismus definován jako morální pravidlo, které jedince vede k tomu, že potlačuje svůj vlastní zájem ve prospěch druhých. Je považován za protiklad egoismu a za instinktivní vlastnost jak u lidí, tak u některých dalších živočišných druhů. Může je vést až k obětování sebe samotného ve prospěch celku (Jandourek 2012: 64-68).

V souvislosti s dobrovolnictvím se taky může uvádět slovo *dobročinnost*, nebo třeba *filantropie*. Ty slovník cizích slov (kolektiv 1998) definuje jako „lidumilnost, dobročinnost, pomoc sociálně slabým“ (Tošner, Sozanská 2002: 36).

Samotné slovo dobrovolnictví má etymologické kořeny v latině. Jako hlavní výrazy, ze kterých pravděpodobně pochází se uvádí slovo *voluntus*, volba, anebo slovo *velle*, chtění (Mlčák, Zášková 2013: 10).

Při pokusu o to, najít v odborné literatuře definici dobrovolnictví se člověk setká s tím, že definice není vůbec jednotná. Mnozí autoři se pokoušeli dobrovolnictví různými způsoby popsat, ale nenašli shodu ani v jeho základním pojetí. Dobrovolnictví je totiž dle Mlčáka a Záškové tak komplikovaný, heterogenní, multifaktoriálně podmíněný a dynamický společenský fenomén, že opravdu není snadné vytvořit obecnou teorii (2013: 10).

Dobrovolnictví se poté definuje a vymezuje mnoha různými způsoby. Ty zahrnují jak negativní, tak pozitivní vymezení. Negativní jsou takové, které určuje, co dobrovolnictví není. Tam se odborníci shodují na tom, že jev dobrovolnictví není biologicky nezbytný, není placenou, ale ani nucenou či otrockou prací a že není aktivitou antisociální ani kriminální. Pozitivním vymezením, aneb určujícím, co dobrovolnictví je, je pak třeba fakt, že se dobrovolnictví zaměřuje na druhé osoby (Mlčák, Zášková 2013: 10).

Definice se výrazně liší i svou délkou či počtem obsáhlých kritérií. J. Wilson (2000: 215 in Mlčák, Zášková 2013: 11) dobrovolnictví definuje jako jakoukoliv činnost, při které je svobodně věnován čas k prospěchu jinému člověku, skupině či organizaci. A. Dingle (2001 in Musick, Wilson 2008 in Mlčák, Zášková 2013: 11) popisuje dobrovolnictví pomocí tří definičních atributů. 1) není vykonáváno pro finanční zisk, 2) je vykonáváno na základě

vlastní vůle a 3) přináší prospěch třetí straně stejně jako dobrovolníkovi. J. Kearny pak třeba dobrovolnictví definuje dokonce pomocí šesti základních atributů. 1) Dobrovolnictví je dle něj všeobecné, což znamená, že jej může dělat kdokoliv, 2) jde o akt svobodné vůle, 3) jde o dvoucestný proces, tedy zahrnuje jak náklady, tak odměny, 4) je osobním přínosem, 5) posiluje sebevědomí a 6) přináší ekonomický, sociální a kulturní prospěch celé společnosti (2001 in Rochester, Paine et al. 2010 in Mlčák, Zášková 2013: 13). Jsou ale i takoví autoři, kteří dobrovolnictví vymezují velmi prostě, a to jen jako neplacenou produktivní práci (Tilly, Tilly 1998 in Musick, Wilson 2008 in Mlčák, Zášková 2013: 13).

Typy dobrovolnictví

Stejně tak, jako se mezi autory vyskytuje mnoho různých definic dobrovolnictví jako takového, existují i různé systémy dělení dobrovolnictví a samotných dobrovolníků na specifické kategorie podle různých kritérií.

C. Rochester (2010 in Mlčák, Zášková 2013: 15-16) dělí dobrovolnictví na tři typy dle jeho „dobrovolnických paradigmat“. Těmi je paradigma dominantní, paradigma občanské společnosti a paradigma volnočasové. Dominantní (aneb neziskové či vertikální) paradigma je motivováno altruismem a chutí pomoci ostatním. V rámci něj se formují třeba svépomocné skupiny a politické kampaně. Paradigma občanské společnosti, aneb horizontální, je zas predominantní ve většině evropských zemí. Zaměřuje se na pomáhání lidem v nouzi, takže se mnohem více soustředí do oblasti péče. Volnočasové paradigma je aktivita motivovaná hlavně vnitřními pohnutkami souvisejícími s nadšením. Mnohem více se projevuje v oblasti sportu a kultury.

Jiří Tošner také uvádí několik různých systémů. Jedním z nich je dělení dobrovolnictví na občanskou výpomoc, kdy pomáháme převážně rodině, příbuzenstvu a sousedům, na dobrovolnictví vzájemně prospěšné, kdy činnost probíhá třeba v rámci komunity dané obce nebo sportovního klubu, a na veřejně prospěšné dobrovolnictví, kdy je dobrovolnictví mnohdy nabídnuto či zprostředkováno nějakou organizací, obvykle z řad nestátních neziskových organizací (Tošner, Sozanská 2002: 36). Dalším je rozdělení na dva modely, evropský a americký. Evropský se vyznačuje silnou komunitou a společným zájmem dobrovolníků, a i když se někdy promění v profesionální dobrovolnické centrum, stále si zachovává své komunitní charakteristiky a silné přátelské vztahy. Na rozdíl od toho americký model, také nazývaný manažerský, je konceptem profesionálnější než ten evropský. Centra

těchto organizací se výrazně opírají o činnost profesionálů a pro rozšiřování organizace si sami cíleně vyhledávají altruisticky smýšlející lidi (Tošner, Sozanská 2002: 38).

V neposlední řadě uvedu ještě rozdělení z hlediska časového vymezení a angažovanosti dobrovolníků samotných. Tošner a Sozanská (2002: 40) tu dobrovolnictví rozdělují na tři kategorie. Na dobrovolné zapojení při jednorázových akcích, ty se pořádají jednou či několikrát do roka a není příliš formalizovaná (např. sepsáním smlouvy) a organizaci slouží i k získávání nových dobrovolníků. Dále na dlouhodobou dobrovolnou pomoc, kterou dobrovolník vykonává dlouhodobě a pravidelně, třeba několik hodin v týdnu, a obvykle je zde uzavřena nějaká smlouva a organizace do dobrovolníka „investuje“ čas či prostředky na pojištění. A také na dobrovolnou službu. Ta je ze všech třech časově nejnáročnější, jelikož se obvykle jedná o dlouhodobé pobyty trvající třeba i měsíce až roky, a mnohdy se odehrávají v zahraničí. Organizace pak dobrovolníkovi hradí náklady na cestu, zdravotní a sociální pojištění a další potřebné náklady.

Motivace dobrovolníků

Velmi důležitým prvkem týkajícím se dobrovolnictví je samozřejmě také motivace lidí, kteří ho provádějí. Za motivaci se označuje „intrapysichický proces zvýšení nebo poklesu aktivity, mobilizace sil, energizace organismu“ (Hartl, Hartlová 2015: 328 in Matulayová 2017: 19). Výrost a Slaměník zas motivaci chápou jako „hybné síly psychického původu“ (2008: 147 in Matulayová 2017: 19). Jelikož dobrovolníci obvykle nedostávají finanční odměnu jako v běžné práci, je dle mě rozhodně na místě zaměřovat se na všechny ostatní motivace pro to, vykonávat dobrovolnickou práci. Ostatně to je i jeden z faktorů, který mě dovedl k tématu mé bakalářské práce.

Tošner a Sozanská (2002: 47) třeba druhy motivace dělí na 3 kategorie. První je konvenční motivace, také nazývaná normativní, která se vyznačuje tím, že dobrovolníky k práci vedly morální normy jejich vlastní či jejich okolí, u dobrovolníků z řad věřících se třeba odvíjí od křesťanské morálky. Druhou je reciproční motivace, při které člověka k dobrovolnictví vede hledání užitku pro je samotné, a tak dobrovolnou práci vnímají jako spojení dobrého s užitečným. A třetí je nerozvinutá motivace. U té se rozhodnutí k děláni dobrovolnictví podílí 3 pilíře, důvěra k organizaci, přesvědčení o smysluplnosti dobrovolné práce v konkrétním případě a pocit, že se prostřednictvím dobrovolnictví mohou podílet na šíření dobré myšlenky.

Mlčák a Zášková (2013: 12) ve své knize hovoří o odměnách z dobrovolnictví. Ty dle nich mohou občasně zahrnovat i jistou finanční odměnu, která má alespoň částečně kompenzovat dobrovolníkovu práci a čas, ale můžou se dobrovolníkům poskytovat i třeba formou dárků, volných lístků na různé akce apod. Konstatují, že někteří autoři zpochybňují, že se jedná o dobrovolnictví, pokud dobrovolníci nějaké odměny dostávají a někteří jiní i tvoří koncept kvazidobrovolnictví, aneb to, kdy si člověk vybere práci v rámci svých zájmů, i když je velmi nedostatečně finančně ohodnocena. Dále představují i přístupy ostatních autorů. Esmond a Dunlop na základě již existujících modelů seskládali seznam 10 motivací dobrovolníka:

- 1) Hodnoty – dobrovolník se snaží vyjádřit své přesvědčení nebo na základě pevného přesvědčení jednat, protože považuje za důležité pomáhat ostatním lidem.
- 2) Reciprocita – dobrovolník jedná ve víře, že vše co člověk koná, se mu také nějakým způsobem vrátí.
- 3) Ocenění – dobrovolník je motivován k dobrovolnické činnosti tím, že druzí oceňují jeho schopnosti a jeho podíl na pomoci.
- 4) Porozumění – dobrovolník se při svých činnostech dozvídá řadu informací o světě nebo si procvičuje dovednosti, které jinak běžně nepoužívá.
- 5) Sebeúcta – dobrovolník si prostřednictvím svých aktivit zvyšuje pocity vlastní hodnoty a sebeúcty.
- 6) Reaktivita – dobrovolník je motivován snahou řešit své minulé či současné problémy.
- 7) Sociální funkce – dobrovolník je motivován snahou o přizpůsobení se normálním vlivům významných osob (např. přátelé, rodina).
- 8) Protektivní funkce – dobrovolník si svými aktivitami pokouší redukovat negativní pocity o sobě samém nebo se vypořádat se svými osobními problémy.
- 9) Sociální interakce – dobrovolník je motivován pro své činnosti snahou budovat si svou sociální síť a těšit se ze vzájemných kontaktů s druhými lidmi.
- 10) Kariérní vývoj – dobrovolník se pokouší získávat kontakty s lidmi, získat zkušenosti a dovednosti v oblasti, která může být případně prospěšná pro získání pracovního místa (Esmond, Dunlop 2004 in Mlčák, Zášková 2013: 83).

V rámci vyjmenovávání různých druhů motivací dobrovolníků je vhodné zmínit i seznam faktorů od Tošnera a Sozanské (2002: 55), kde vyjmenovávají různé aspekty, které dobrovolníka v provádění dobrovolné práce mohou podporovat anebo je naopak

brzdit. Pozitivními faktory je pocit ocenění; pocit, že je jejich přítomnost významná; naděje na nějakou změnu; uznání jak od veřejnosti, tak v jejich soukromí; pocit sounáležitosti a dobrý pocit z týmové práce; možnost podílet se na rozhodování a řešení problémů, anebo i uspokojování jejich osobních potřeb. Faktory, které naopak na dobrovolníka nemusí mít úplně pozitivní vliv jsou dle nich uvědomění si významného rozdílu mezi očekáváním a realitou činnosti, kterou provádějí; pocit, že jejich pomoc není ničemu užitečná; nedostatečná zpětná vazba, žádné pochvaly a ocenění; přílišná rutinnost úkolů; pocit nedostatečné podpory spolupracovníků; fakt, že z činnosti nezískají takřka žádnou prestiž; absence možnosti osobního růstu v rámci vykonávání činnosti; nedostatečné možnosti projevit iniciativu a tvořivost, a také pocit napětí mezi spolupracovníky.

Terénní výzkum

Téma výzkumu pro antropologickou práci může vycházet z naší každodenní zkušenosti, Tedy týkat se sociálního jevu, který se děje v našem bezprostředním okolí a který nás zajímá (Heath 1997 in Novotná, Špaček, Šťovíčková Jantulová 2019: 39). A jak jsem již zmiňovala v samotném úvodu práce, v prostředí, ve kterém jsem prováděla výzkum se pohybuji každoročně již od roku 2017 a od roku 2022 i vícekrát do roka. Proto je pro mě toto prostředí už nějakým způsobem vlastní a do místní komunity jsem byla sama integrovaná ještě předtím, než jsem se vůbec rozhodla výzkum specificky na toto téma provádět, dokonce i předtím, než jsem vůbec studium na katedře započala. Dle mých předpokladů mi tento fakt přivedl velké výhody, ale jak jsem si následně při psaní práce uvědomila, nesl si tento fakt i svá negativa.

V rámci svého výzkumu jsem používala převážně zúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory, neformální rozhovory v rámci pozorování a také jsem v rámci této práce natáčela etnografický film, ve kterém jsem obsáhla jak záběry pozorování, tak některé z rozhovorů.

Etnografický výzkum je vyloženě založený na dlouhodobém intenzivním pohybu v terénu, a proto je zúčastněné pozorování v podstatě nezbytnou technikou takového výzkumu. Díky němu má antropolog šanci si povahu prostředí vyzkoušet „na vlastní kůži“ (Novotná, Špaček, Šťovíčková Jantulová 2019: 273). Samo zúčastněné pozorování je poté poměrně protichůdným názvem, protože pozorování určuje pozici vně zkoumané komunity, zatímco zúčastňovat indikuje to, že je člověk komunity součástí (Soukup 2009: 165-166). Proto asi může být poměrně náročné vycílit rovnováhu mezi těmito dvěma faktory, což jsem určitě výrazně vnímala jakožto někdo v komunitě již předem angažovaný. Na jednu stranu jsem měla nepopíratelnou výhodu toho, že jsem se vyhnula fenoménům, jakým je třeba kulturní šok, aneb dezorientace při snaze přizpůsobit se radikálně odlišnému kulturnímu prostředí (Soukup 2009: 166). Dále, jelikož svůj výzkum provádím v České republice a v česky hovořící komunitě, nemusím brát vůbec ohled na jazykovou bariéru, a tím pádem nemusím imponovat jakýmsi „jazykovým talentem“, který také Soukup zmiňuje (2014: 79). Dále jsem už svým stávajícím členstvím v komunitě měla praktický okamžitý přístup k pěti hlavním důvodům, proč se zúčastněné pozorování užívá, které popsal Bernard (2006: 354-356 in Soukup 2014: 95). Těmi je přístup k informacím a znalostem, jež zůstávají pro vnějšího pozorovatele nedosažitelné; snížení rizika stylizace chování lidí v přítomnosti antropologa; odkrývání nových tematických oblastí a výzkumných otázek; intuitivní porozumění získaným datům; a nakonec schopnost zaměřit téma na jevy, které jsou jinak nestudovatelné. Nemůžu

řict, že bych ve své práci využila všechny tyto důvody, ale alespoň část z nich se určitě do průběhu výzkumu promítla. Za nejviditelnější bych uvedla to, že všichni lidé kolem mě mě již znali jako kamarádku či známou předtím, než jsem se stala antropoložkou, takže v mojí přítomnosti mohli být naprosto uvolnění a přirození a také jsem určitě měla snazší získání příležitostí v rámci dobrovolnických brigád natáčet a sledovat komunitu tímto způsobem, než kdyby o to samé požádal někdo externí. Díky mým známostem v komunitě jsem tím pádem ani v nejmenším nemusela zvažovat možnost skrytého výzkumu. Skrytý výzkum označuje situace, kdy badatel před objekty svého výzkumu zatajuje, že jsou objekty jakýmkoliv způsobem zkoumané (Novotná, Špaček, Šťovíčková Jantulová 2019: 67-68). Tento přístup zaprvé ani nezní jako něco, co by mi přišlo správné, na tom se rozhodně shodnu s autorem kapitoly, a navíc už samotná moje známost umožňuje objektům mého výzkumu, aby se chovaly přirozeně a neobávaly se toho být mnou pozorováni.

Kdy jsem si však uvědomila, že moje blízkost komunitě mohla mému výzkumu i ublížit, bylo až ve chvíli reflexe při probírání se daty, stříháním filmu a psaním práce. Tento jev by se dal přirovnat k několika různým příkladům, na které jsem narazila v rámci své rešerše. Jev „slepoty v domácím prostředí“, který popsal Martin Heřmanský, je určitě něco, co na mě z textu přímo vyskočilo. Právě již zmíněná známost prostředí a jazyka mě určitě mohla vést i k jakési slepotě vůči prvkům, které mě již přijdou jako samozřejmé (Novotná, Špaček, Šťovíčková Jantulová 2019: 369). Dále mě zaujaly i slova Terezy Dvořákové, která ve svém článku *Když není čas se nadechnout* popisovala situace, kdy jí její blízkost ke komunitě částečně znemožňovala správný postup výzkumu. Mnohdy si nebyla schopná zodpovědně vést terénní deník, anebo jí blízkost mohla dokonce způsobovat nekomfortní pocity, když věděla že v rámci výzkumu naráží na selhání (Stöckelová, Ghosh 2013: 178-182). Já sama se přiznám, že jsem si asi díky své blízkosti prakticky neudržovala terénní deník a díky svému sebevědomí plynoucího z již ze začátku existujících znalostí spoléhala primárně na data z formálních rozhovorů a na takzvaný „záznam v hlavě“ (headnote) pojmenovaný Simonem Ottenbergem. Ten ho popisuje jako nezapsané vzpomínky, informace, dojmy, pocity a nálady, které na rozdíl od psaného záznamu „zrají“ spolu s antropologem (Ottenberg 1993 in Soukup 2014: 90). Z mého chápání by však mělo jít o způsob zaznamenávání informací více vyvážený s písemným zaznamenáváním, protože i Soukup tvrdí, že vedení terénního „reflexivního“ deníku je takřka povinností (2009: 169). Ale jak sám Soukup zmiňuje (2014: 89): „Teprve v teple pracovny každý zjistí nedostatky či dokonce neúplnost svých záznamů.“

Dále, jak již bylo zmíněno jsem prováděla rozhovory. Někteří autoři rozhovory popisují jako interview a třeba Murphy tvrdí, že: „Interviewování je nezbytné pro shromáždění široké škály dat.“ Pak dodává, že pozorování je sice dobrým nástrojem k pochopení, ale pro plné poznání obsahu je třeba strávit hodně času prováděním interview (2004: 222). Já rozhovory prováděla formou polostrukturovanou. Ta je vhodná v případech, kdy máme jasně definovaný výzkumný problém a kdy máme s ohledem na výzkumné otázky relativně homogenní vzorek informantů (Novotná, Špaček, Šťovíčková Jantulová 2019: 323), což můj výzkum splňoval. Měla jsem tedy k rozhovoru připravené otázky, ale informátorům jsem dala prostor odpovědět volně a případně jsem jejich odpovědi rozvíjela konverzací.

Skansen Země Keltů v Nasavrkách

„Z anonymity pravěkých národů na území severně od Alp vynořil se jako první v polovině posledního tisíciletí starého letopočtu lid keltský, jehož počáteční psané dějiny byly k úžasu ostatní Evropy poznamenány krvavými srážkami a kořistnickými nájezdy na nejbohatší střediska tehdejší doby.“ Tento původně „barbarský“ národ však později sblížil střední Evropu s jižním prostředím a díky svým tvůrčím schopnostem dovršil pravěký civilizační vývoj v území na sever od Alp. Takto nějak zní úvodní strana z knihy *Keltská civilizace a její dědictví* od Jana Filipa (1995: 11). Keltové jsou prvními historicky známými obyvateli našich zemí, a kromě jejich krve nám zůstaly třeba i některá jména. Z názvu keltského kmene Bójů se vyvinul název pro české Bohémy, a třeba z keltských názvů pro řeky dodnes stále užíváme jména jako Labe, Jizera a Ohře (Bouzek 2007: 16). Keltové, anebo národy jim podobné, na našem území sídlily již od doby bronzové. Napovídá tomu silná kontinuita v nalezených důkazech o náboženství, sídlení i stylu keramiky (Bouzek 2007: 18-19). Z konkrétních kmenů byli obzvláště v Čechách velmi rozšíření již zmínění Bójové. Ti se sem přesunuli z Itálie po jejich prohře s Římem. Na českém území pak budovali oppida na periferiích hlavních sídelních zón místních keltských kmenů (Bouzek 2007: 143).

Oppida na českém území za doby keltů rostla všude možně, ale to, které vyrostlo v Českých Lhoticích je pro účely mé práce nejrelevantnější. Oppidum v Českých Lhoticích se vyznačovalo hradbami s nečleněným hladkým lícem (Bouzek 2007: 147) a ve své době sloužilo jako jedno z oppid zajišťujících bezpečnost průchodu Železnými horami. Železné hory a v nich obsáhlá ložiska železné rudy a grafitu zajišťovaly oppidu jeho prosperitu (Bouzek 2007: 152).

Právě toto oppidum sloužilo jako inspirace pro vybudování skanzenu Země Keltů v nedalekém městě Nasavrky, který je počinem spolku Boii. Spolek Boii vznikl v roce 2002 a v Železných horách koná akce, které připomínají keltský odkaz v tomto území. Založili naučnou stezku, na zámku v Nasavrkách zřídili keltskou muzejní expozici, vytvořili turistické informační centrum a edukují v oblasti keltského kulturního dědictví. Skanzen byl jejich největším a nejambicióznějším projektem, od položení prvního kamene uběhlo už 14 let a za tuto dobu se keltské oppidum stalo svou velikostí a jedinečnou koncepcí největším projektem tohoto druhu v Evropě (Země Keltů). Země Keltů je místem, kde jsem prováděla celý svůj výzkum. Pohybovala jsem se v jeho celém areálu, což znamená jak oppidum, tak přílehlou hospodu, přístavek a pracovní prostory.

V rámci skanzenu se každoročně pořádá několik různých akcí a mimo to se každý měsíc jeden z víkendů pořádá dobrovolnická brigáda. Dobrovolnická brigáda probíhá ze soboty na neděli, ale lidé, kteří se jí účastní obvykle přijedou již v pátek, aby v sobotu ráno nemuseli spěchat. V pátek tedy skupina lidí dorazí do areálu Země Keltů a ubytuje se v přístavku připojeném k hostinci U Dubového kelta, pak probíhá volná zábava a na přístavku také přespává. V sobotu obvykle od osmi až devíti ráno až do setmění se provádějí různé práce ve skanzenu, obvykle fyzického charakteru. Večer po práci zase přichází na řadu zábava, mnohdy rozdělání ohně venku nebo v jednom z domků oppida. V neděli dopoledne skupina kolektivně vyklidí a uklidí prostory přístavku a případné odpadky v areálu oppida a lidé se pak už rozprchávají domů. Spolek na brigády poskytuje stravu od sobotní snídaně až po nedělní snídani.

Audiovizuální zpracování tématu

V rámci mého výzkumu jsem také tvořila etnografický film. Film je formou práce, která umožňuje mnohost pohledu a zachycení věcí jinak nepopsatelných (Petráň 2011: 63). Tvůrce je pomocí filmu schopen pozorovateli ukázat zevnitř sledovanou kulturu a díky svému emickému pohledu jistým způsobem tento pohled „tlumočit“ (Petráň 2011: 82). Je možné na film nahlížet jako na umělecké dílo. Jako na estetický text anebo předmět nadaný auroou, která je v rámci podobných předmětů unikátní (Petráň 2011: 80). I to je jeden z důvodů, proč jsem se v rámci studia antropologie uchýlila cestou vizuální antropologie. Umění tvořím celý svůj život, a tak mi myšlenka tvoření jiné formy díla přišla velmi atraktivní.

Jak Petráň (2011: 67), tak Heider (2009: 59) se však shodují, že etnografický film sám o sobě sotva může stát jako kompletní etnografické dílo. Petráň filmové zobrazení přirovnává k formě záznamu z terénního výzkumu, jakémusi audiovizuálnímu zápisníku. Heider zas píše, že buď film musí být doplněn etnografickým textem, anebo naopak text může být doplněn filmem. A tak to asi funguje i u mého filmu. Sice mám dojem, že můj film by se dal shlédnout samostatně, a i tak mít jistou vypovídající hodnotu o předmětu mého výzkumu, ale samozřejmě se text s filmem vzájemně doplňují. Film ukazuje přirozeně dění z místa mého výzkumu a zachovává si atmosféru prostředí a komunity v ní se pohybující. Text zas je naopak informačně obsáhlejší a doplněn o teoretickou část výzkumu.

Záběry do svého filmu jsme natáčela o trochu déle než rok. V tomto čase jsem se s úkolem natáčení účastnila jednou festivalu Lughnasad a také několika dobrovolnických brigád v rámci kterých jsem natáčela různé záběry z místního dění a ke konci natáčení i rozhovory s několika mými informátory. Po ukončení natáčení jsem hodiny strávila tříděním svých záběrů a jakýmsi formováním děje mého filmu, který na mě intuitivně vyskakoval při procházení videí. Samotný film jsem pak stříhala v programu DaVinci Resolve na svém osobním počítači a film, který jsem ze záběrů zformovala bych dle Petráňových rozdělení popsala například jako film informační, zobrazující vlastní společnost (2011: 86-87). Informační proto, že je celý film propletený rozhovory s informanty, takže se jedná o poměrně informačně koncentrovaný počin, a film zobrazující vlastní společnost díky mému již několikrát zmíněnému vztahu ke komunitě dobrovolníků. Sice sama nejsem viditelným aktérem ve filmu, ale kultura v něm obsáhla je moje vlastní. Nedokážu říct, že bych při tvorbě svého filmu měla nějakou specifickou inspiraci, celý proces jsem opravdu brala poměrně intuitivně a jen jsem věděla, že chci, aby měl film alespoň trochu dokumentární nádech.

Rozhovory

Rozhovory byly prováděny se členy komunity, kteří se zdejších dobrovolnických činností účastní již delší dobu / poněkolkáté, aby bylo alespoň do nějaké míry zajištěno, že budu mluvit s lidmi, kteří v prostředí a komunitě mají nějaké jistoty a budou mít tím třeba lépe zformované motivace pro to, proč se právě opakovaně vrací, proč s touto činností pokračují. I přesto, že mě zajímaly i motivace pro samotný začátek konání dobrovolnických aktivit, chtěla jsem být schopná provést třeba i nějakou analýzu rozvoje osobních motivací mých informátorů / respondentů.

Otázky, které jsem měla připravené zněly takto (vzhledem k mému vztahu s informátory jsme si vždy tykali):

- 1) Představ mi prosím, co vše děláš ve skanzenu Země Keltů za činnosti.
- 2) Jak ses dostal/a k dobrovolnictví ve skanzenu (Země Keltů)?
- 3) Máš nějaké jiné zkušenosti s dobrovolnictvím, kromě skanzenu?
- 4) Co tě v počátku motivovalo, abys zůstal/a dobrovolníkem právě tady ve skanzenu?
- 5) Měnila / vyvíjela se v průběhu tvého působení tady nějak tvá motivace dobrovolnictví provádět?
- 6) Jakou vidíš v dobrovolnictví největší hodnotu?
- 7) Vnímáš nějaké prvky dobrovolnictví, které ti osobně přijdou těžké, které by třeba někomu mohly sloužit jako demotivace k dobrovolnictví?
- 8) Vybavuješ si, že by tvé okolí mělo na tvou dobrovolnickou činnost nějaké výrazné reakce? At už pozitivní nebo negativní.

Z důvodu transparentnosti mi ještě přijde vhodné specifikovat, že informátorka Pét'a je tou kamarádkou z gymnázia, která mě do skanzenu Země Keltů poprvé přivedla. A dále informátor Standa je zmíněným (stále aktuálním) partnerem, díky kterému jsem svoji dobrovolnickou činnost rozšířila z výpomoci pouze na Lughnasadu i na dobrovolnické brigády v průběhu roku.

Standa

Standa se na skanzenu účastní dobrovolnických brigád. Zároveň se účastní organizace letního festivalu Lughnasad a také organizace závodu Železný Kelt. V rámci dobrovolnických brigád se vždy v pátek dostaví na vyhlášenou brigádu, kde se pak v sobotu vykonává připravená práce. V rámci Lughnasadu se spolu s další osobou podílí na vedení sekce technického zázemí, které má na starost postavení festivalu, průběžný chod festivalu a čištění jeho prostor a na konci i jeho bourání, třeba skládání stanů a stánků. Pro závod Železný Kelt pak zařizuje přípravu jednoho ze stanovišť závodu, které pak ten den i sám spravuje a obsluhuje.

Náplň své práce v rámci dobrovolnických brigád popisuje jako široké spektrum fyzických prací, převážně se zaměřující na drobné stavební práce na vznikajících domkách, jako třeba nahazování zdí hlínou a následná oprava prasklin ve zdech, úpravy kolem domků, stavění plotů kolem dvorců, štípání a opracovávání dřeva a uklízení skanzenu.

S komunitou aktuálně fungující na skanzenu Země Keltů má co dočinění už mnoho let. V letech 2012 až 2014 jezdil se svou rodinou jako návštěvník na festival Lughnasad. Toto prostředí je zaujalo, a tak byli v roce 2013 na pár dobrovolnických brigádách vypomáhat s budováním skanzenu. Standa sám se potom dobrovolníkem na festivalu stal v roce 2015, zatímco zbytek jeho rodiny pokračoval cestou historického reenactmentu. Od té doby je pravidelným dobrovolníkem a na dobrovolnické brigády začal jezdit zhruba před čtyřmi lety. Zhruba stejně dlouhou dobu se podílí i na organizaci Železného Kelta. Kromě dobrovolnictví na skanzenu měl i zkušenost na folklórním festivalu Pod Zvičinou. Tam se dva ročníky po sobě staral o folklórní skupiny ze zahraničí a sloužil jim jako překladatel pro dorozumění se se správci míst, kde tyto soubory pořádaly představení a koncerty.

Aktuálně však dobrovolnickou práci dělá pouze na skanzenu a jedním z hlavních důvodů je zdejší komunita. Na brigády a akce se sjíždějí lidi, kteří mají všichni sdílený zájem a sdílenou chuť tam něco udělat. Dle něj ho s těmi lidmi díky tomuto sdílenému zájmu začalo spojovat mnohem více věcí. Třeba že se našla parta lidí, kteří rádi hrají dračí doupeř nebo lidi, kteří si ho alespoň chtěli vyzkoušet a díky tomu i v rámci brigád mohla vzniknout skupinka lidí, která tam po večerech občas hraje. Zároveň, když se třeba dračí doupeř zrovna nehraje, tak se pořádají hudební večery. Jiná hromada lidí zas totiž hraje na hudební nástroje, zpívá, nebo aspoň chce zkusit zpívat, a tak se dokážeme bavit i tím způsobem. Dle Standy se tedy na brigádách nejen sjíždíme abychom udělali práci, co se od nás čeká, ale i proto, že se vzájemně kamarádíme a můžeme rozvíjet další společné zájmy. Dobrovolnické brigády mu tedy zprostředkovávají významnou formu socializace.

Další motivací se na skanzenu opakovaně vracet je i nabírání zkušeností. Dobrovolnictví mu poskytuje možnosti učit se pracovat s lidmi, anebo si vyzkoušet hromadu činností, ke kterým by se v běžném životě a v běžné práci nedostal. Zároveň v dobrovolnictví vidí i obdobu jakéhokoliv jiného koníčku. Sám řekl, že někdo hraje fotbal, někdo jezdí na kole a někdo se prostě jednou do měsíce na víkend sebere a jede se účastnit budování takového projektu. V jeho očích to má úplně stejný význam a hodnotu.

V průběhu let, kterých se na dobrovolnické činnosti v Nasavrkách účastní si nemyslí, že by se pohon jeho motivace tam jezdit měnil, ale spíš že časem přibývalo více a více věcí, které ho vázaly jak na to místo, tak na lidi, kteří tam byli s ním. Od prvotní snahy poznat festival Lughnasad i z jiné strany než jen ze strany návštěvníka, a chuti pomoci na místě, kde

to má rád, přes rozšiřování kruhu známých a množství zodpovědnosti, až po dnešní velmi komplexní vztah ke skanzenu a jeho lidem.

Standa v dobrovolnictví vidí obrovskou hodnotu. Díky tomu, že projekt v podstatě stojí na práci dobrovolníků, tak lidi, kteří se na tom podílejí mají k projektu dle něj mnohem lepší a bližší vztah, než kdyby se jednalo o projekt placený. Lidi se na tom podílejí ne proto, že by museli, ne proto, že by to měli ve smlouvě v popisu práce, ale proto, že opravdu sami chtějí a mají pro to zapálení. Tahle hodnota se potom předává i ostatním lidem. Tvoříme něco, co si pak širší společnost může přijet prohlédnout a zprostředkováváme jim naší práci nějaký zážitek.

Díky tomu samému prvku ale občas vyvstávají i drobné komplikace. Jelikož projekt vyžaduje, aby to lidi opravdu bavilo, tak je na dobrovolnících ve výsledku závislý. Bez práce dobrovolníků by projekt nikdy nebyl tam, kde je teď a nemohl by se ani dál rozvíjet. Mnoho lidí na brigádu přijede jednou, či dvakrát a už se pak nikdy neukážou, protože jim třeba typ práce anebo typ lidí, kteří tam jsou, nesedne. Díky tomu se místní komunita rozvíjí podle Standy velmi pomalu. Nevnímá to úplně jako negativní věc, ale konstatuje, že prostě lidi příliš rychle nepřibývají.

Karol

Karol je ve skanzenu osobou, která dělá dobrovolnickou práci a v rámci té se podílí i na vedení dobrovolnických brigád. Zároveň je v hlavním organizačním týmu festivalu Lughnasad.

V roce 2013 navštívila v Nasavrkách letní festival Lughnasad a jelikož na příští ročník neměla nikoho z přátel s kým by mohla vyrazit jako návštěvník, rozhodla se festival poznat zevnitř a stát se dobrovolníkem. Chtěla zjistit, jak to tam funguje, chtěla se seznámit s lidmi co za festivalem stojí a přidat se k nim. A tak se v roce 2014 stala dobrovolníkem a její činnost pokračuje až doteď. V průběhu let si mimo dobrovolnictví na festivalu Lughnasad a ve skanzenu Země Keltů vyzkoušela i pár jiných obdobných pozic, jako je třeba dobrovolnictví na kulturním festivalu v Plzni anebo péče o kočky v dočasné péči. Dle jejích slov je však dobrovolnická práce v Zemi Keltů tak obsáhlá, že neměla příliš velké ambice se shánět po jiných příležitostech, a tak se dobrovolnictví věnuje už pouze tu.

V otázce motivace pro vykonávání dobrovolnické činnosti kladla velký důraz na to, že se tato motivace v průběhu času mění a transformuje. Z počátku se její motivace soustředila hlavně na podílení se na festivalu Lughnasad, který se tehdy ještě ani nepořádal ve skanzenu, ale když se dozvěděla, že skanzen existuje a v rámci něj jsou organizované dobrovolnické brigády, rozhodla se angažovat i mimo festival. Práce na skanzenu ji táhla nejen kvůli lidem, se kterými se už znala, nebo se kterými se mohla seznámit, ale i kvůli tomu, že typ práce, který se na skanzenu obvykle dělá, má odměnu rychle viditelného výsledku práce. Úkoly na brigádách jsou převážně fyzického charakteru a když nahodí stěnu hlínou a daný dům je okamžitě o něco víc domem, přijde jí to velmi uspokojivé. V průběhu se k její motivaci přidalo i to, že ráda zprostředkovává jiným lidem nějaký zážitek. V rámci festivalu je schopná tvořit něco, co ostatní lidi baví, co pro ně má nějaký smysluplný obsah, má pocit, že těm lidem má co předat. Zároveň si myslí, že práce na budování skanzenu funguje na tom samém principu, tvoření smysluplného zážitku. Toto zprostředkování zážitku je pro ni mnohem důležitější než jakákoliv finanční odměna, co by za takovou práci mohla dostat. Zároveň si velmi váží zkušeností, které je v rámci práce schopná získat. Na skanzenu má možnost dělat činnosti, ke kterým by se v normálním životě nedostala, nebo které by mohla v nějaké práci dělat pouze po zdlouhavém zaučení. Třeba právě tyto zkušenosti považuje za přidanou hodnotu, která je čistě jen její.

Jak sama Karol řekla, motivace k děláni třeba právě činnosti jako je tato, je velmi komplexní. Nedokáže separovat jediný osamocený důvod, proč by něco chtěla dělat, vždy to je souhra několika faktorů. A posledním významným faktorem, který zmínila je komunita, která na skanzenu existuje, se kterou se sama v průběhu let sblížila. Myslí si, že skanzen přitahuje hromadu zajímavých lidí. Lidí, kteří mají společné jádro, společné zájmy, a proto zde hodně dobře souzní. Jsou pro ni inspirativní a váží si jejich motivace pro to něco dělat a také toho, že jsou podobně smýšlející jako ona sama. Mimo tuto komunitu se mnohem častěji setkává s lidmi, kteří dobrovolnictví nechápu a mají ohledně toho pouze otázky. Otázky ve stylu, proč by to vůbec někdo dělal a jak vůbec něco takového funguje.

I dobrovolnictví má dle ní jisté komplikace, asi jako každá jiná činnost. Z pohledu dobrovolníka si myslí, že člověk mnohdy může zápasit s tím, že se stále jedná o práci s lidmi. Když má v týmu někoho, kdo zrovna nemá nejlepší náladu, může to prožitek zhoršit. Jindy nemusí být příznivé počasí, nebo člověk sám může být unavený a nemít náladu na to, něco dělat. Z pohledu člověka, kdo má s lidmi pracovat z vedoucí pozice je pro ni hlavní překážkou to, že s dobrovolníky mnohdy nejde zacházet jako s normálními placenými zaměstnanci. Ti

lidé tam musí chtít být, musí se cítit nějak dobře, ale i když není nejlepší nálada, pořád jsou na práci kladené nějaké nároky. Je třeba práci provést v jisté míře a kvalitě a k tomu je třeba lidi řádně zorganizovat.

Zároveň se přiznala, že občas mívá myšlenky, jaké by to asi bylo, kdyby za práci vykonanou na skanzenu dostávala peníze. A že si mnohdy říká, že by se jí to vlastně opravdu líbilo, kdyby to měla jako svou „normální“ placenou práci. Věří, že určitě není jediný dobrovolník, co si tohle kdy pomyslel. Ve výsledku jí však přijde, že ten fakt, že se najde takové množství lidí, které i přes absenci finanční odměny vykonává tuhle práci dobrovolně, je známkou zdravé společnosti. Že je společnost ještě natolik v pořádku, aby přikládala tak velký význam místům a komunitám, jako jsou ty v Nasavrkách, a že jsou ještě schopni vnímat svět kolem sebe a věnovat mu dostatek pozornosti, aby ho chtěli zvelebovat.

Týna

Týna na skanzenu Země Keltů působí i jako průvodkyně, ale zároveň se účastní dobrovolnické práce na skanzenu a jeho akcích. Jako dobrovolník tam i začínala a aktuálně pravidelně jezdí na dobrovolnické brigády a je v hlavních organizačních týmech jak festivalu Lughnasad, tak závodu Železný Kelt. Mimo tyto velké akce se pak podílí i na tvoření programu pro menší akce pořádané v prostorech oppida.

Týna už od svých asi 12 let jezdila na festival Lughnasad jako návštěvník, ale obdobně jako Karol jeden rok neměla nikoho, s kým by jela jako návštěvník, a tak se rozhodla připojit k týmu dobrovolníků podílejících se na organizaci festivalu. Poprvé se tedy mezi dobrovolníky přihlásila v roce 2019 a od té doby je součástí zdejší komunity. Na festivalu se seznámila s velkým množstvím lidí a pronikla do zdejší komunity, a i díky tomu jí dobrovolnictví velmi chytlo. V průběhu dalšího roku dostala příležitost na skanzenu i provádět návštěvníky, a v rámci tvoření průvodcovských textů na otevření skanzenu po období Covidu se velmi sblížila i s prostředím a dle jejích slov se tam opravdu zabydlela. Následkem toho se začala podílet i na ostatních akcích jako dobrovolník a začaly na ni postupně přecházet i další a další povinnosti. Díky tomu se začala angažovat i v hlavních organizačních týmech velkých akcí ve skanzenu. Mimo placenou i dobrovolnou práci tam pak tráví hodně času i nepracovně.

V dobrovolnictví se našla i proto, že je velmi ráda aktivní a ráda něco tvoří. Prý se jí líbilo i ježdění na různé akce jako návštěvník, ale časem to ztratilo to kouzlo, protože se začínala nudit. A potom co si dobrovolnictví poprvé vyzkoušela na filmovém festivalu v Jihlavě, uvědomila si, že to je přesně něco pro ni. Na festivalech proto pro ni sice nebyla motivací finanční odměna, ale naplňovalo ji i to, že měla na jednu stranu volné chvíle, kdy si mohla akci užívat jako návštěvník, ale pak ji zas čekala směna, kde musela pracovat. Díky tomu, že se tyto fáze pravidelně střídaly se pak vlastně nikdy na akci nenudila. Vždy měla co dělat.

V současnosti na skanzen jezdí nejen proto, aby odvedla kus práce, ale i kvůli tomu, že si tam našla spoustu přátel. Sama řekla, že se přátelé normálně scházejí v hospodách a kavárnách, ale ona se prostě s mnoha svými přáteli potkává na skanzenu a tam taky probíhá ta socializace. Považuje to za spojení užitečného s příjemným. Lidi, kteří se tam sjíždějí jsou lidi, před kterými si nemusí na nic hrát, které má ráda a se kterými je ráda a díky nim je na skanzenu příjemná a bezpečná atmosféra. Na komunitu kolem Země Keltů klade opravdu velký důraz i proto, že věří, že bez těch lidí by to na skanzenu nebylo stejné, a že by skanzen jako takový úplně nefungoval.

Dobrovolnictví a práce na skanzenu má pro ni význam, který také popsala jako velmi komplexní. Má pocit, že je zde něčeho součástí a že zde má i podporu právě v podobě té komunity. Vnímá, že kdykoliv má jakýkoliv problém, má se na koho obrátit a má v kom najít podporu a zároveň se v rámci práce je schopná kreativně vyřadit. Zároveň ale uvedla, že v rámci dobrovolnictví má největší problém ten, že nemá dost času. Studuje na vysoké škole, mimo práci na skanzenu má ještě jednu další práci, a tak je pro ni hodně těžké vybalancovat, kolik čemu bude věnovat času, aby vše stíhala a nic nezanedbávala.

Mimo skanzen se občas setkává s reakcemi na to, že dělá dobrovolnictví, z většiny jsou ale prý pozitivní. Mnoho lidí je při zjištění překvapených, ale podporují to. Druhá kategorie lidí nechápe, proč je ochotná vykonávat jakoukoliv takovou práci zadarmo. Podle Týny je těžké to lidem vysvětlit, proč pracuje i když za to nemá peníze. Ona sama totiž v dobrovolnictví nachází velkou úroveň seberealizace a ví, že jakmile něčí první myšlenka je, co by z toho měl dostat, není k vykonávání dobrovolné práce vhodným kandidátem.

Matěj

S Matějem jsem provedla asi nejkratší rozhovor z těch, které ve své práci mám. Matěj je také dobrovolníkem na dobrovolnických brigádách a zároveň je v rámci festivalu Lugnasad vedoucím celé jedné sekce.

Na skanzen se poprvé podíval v roce 2017, kdy ho tam vzal kamarád, aby poznal mnoho fajn lidí, a aby si mohl vyzkoušet, jak dobrovolnická práce vypadá. Jemu se to zalíbilo tak, že hned začal na brigády jezdit pravidelněji.

Svěřil se, že nikdy nedělal dobrovolnickou práci jinde než na skanzenu Země Keltů, ale práci tam vnímal spíše jako dovolenou. Skanzen je hezkým prostředím kde přebývat a jemu naprosto vyhovovalo, že v rámci relaxace mohl i něco dělat. Z toho, co jsem pochopila, mu úplně nevyhovuje styl relaxace, kdy člověk nedělá vůbec nic a jen se poflakuje.

Přiznal se, že je pro něj občas těžké se překonat a na brigádu dorazit, přece jen spolu s několika dalšími přáteli dojíždějí až z Brna, ale ve výsledku obvykle stejně odjíždí domů s dobrým pocitem. Na skanzenu má rád komunitu lidí, kteří se podílejí na dobrovolnických činnostech. Má mezi nimi mnoho přátel, a i s lidmi, se kterými si třeba úplně nesednul, je schopen v pohodě fungovat a na čemkoli se domluvit. Zároveň vždy ocení, když si s těmito lidmi může po dlouhém dni práce popít, opéct špekáček, něco si zazpívat nebo si zahrát dračí doupě, a opravdu má pocit, že vztahy jsou zde založeny hlavně na přátelství a ochotě k vzájemné spolupráci.

I přesto, že není vždy v nejlepší náladě, dobrovolnictví si upřímně užívá.

Silva

Silva na skanzenu dělá dobrovolnickou činnost již přes rok. Dostala se tam díky příležitosti natáčet film na akci Železný Kelt. Jelikož měla nějaké zkušenosti s šermováním a tým pořádající akci a natáčení filmu potřeboval někoho, kdo to se zbraněmi alespoň trochu umí, naverboval jí její kamarád, aby se této příležitosti i ona ujala. Tamní prostředí ji natolik zaujalo, že se v podstatě okamžitě potom začala angažovat na dobrovolnických brigádách. Vzhledem k tomu, že s dobrovolnictvím měla i předchozí zkušenosti z práce v domově důchodců, nebyl to pro ni sebemenší problém. Kromě toho patří i do sboru dobrovolných hasičů.

Hlavní věcí, která ji motivuje na skanzenu vykonávat dobrovolnickou činnost je právě jeho komunita. Tu popisuje jako úžasnou sortu lidí, mezi kterými se vždy cítí dobře. Jsou to lidé, co se nezdráhají v tom ji podpořit, pomoci, jsou na sebe vzájemně hodní a vždy je díky nim na brigádách přátelská atmosféra. Přes den spolu všichni pracují a večer jsou schopni zrelaxovat, pokecat si, rozdělat ohýnek a hrát hudbu. Samotný skanzen je podle Silvy úžasný, fascinuje ji, co tu lidé byli schopni vybudovat, ale přiznává, že právě ta komunita je pro ni nejpozitivnějším faktorem, co ji tam drží. I kdyby prý projekt skanzenu byl stejně tak úžasný jako je teď, ale lidi kolem ní by nebyli stejně přátelští a milí, ale byli by spíše vážní, a tak nějak chladně profesionální, nebyla by úplně ochotná sem jezdit a dobrovolnictví vykonávat. Účast na dobrovolnických brigádách ji dle jejích slov hodně přináší. Dobrovolnickou činnost vidí jako cestu, jak můžeme my sami skanzen zvelebovat a udržovat v chodu. Jak můžeme asistovat při stavění nových budov a obecně dělat toto místo lepším. Práce tam jí dodává sebevědomí, jelikož má při práci pocit, že je schopnější, než co si o sobě myslela. Lidi v ní vkládají důvěru s částmi projektu, kde je potřeba se na ni spolehnout. Dostane kus zodpovědnosti za skanzen a když se jí to povede, má skvělý pocit z dobře odvedené práce. Na dobrovolnictví jako takovém jí přijde nejlepší právě ten fakt, že to lidi dělají zcela dobrovolně. Myslí si, že kdyby za to lidé dostávali peníze, tak by to sice mohl být příjemný bonus, ale obává se, že by se pak na skanzenu nemuseli shlukovat tak fajn lidé. Měli by dle ní nesprávnou motivaci. Vidí mnohem větší váhu v tom, dělat tu práci pro svůj vlastní dobrý pocit než pro vidinu finančního zisku. A tak i vidí jako velké plus to, že hodně činností na skanzenu je postaveno právě na dobrovolnictví.

Ze strany okolí se mnohdy nesetkává se silnými reakcemi, někteří její činnost obdivují, jiní ji úplně nechápu. Že se Silva třeba jednou do měsíce sebere, jede až z Brna přes víkend pracovat, bez žádné výplaty, ještě k tomu tam sama nechá peníze za pití a „dojíždějí s prázdnou“. To však není nic, co by ji od dobrovolnictví odradilo.

Miky

Miky je na skanzenu velmi angažovanou osobou. Působí jako dobrovolník, ať už ten „běžný“ nebo ten, co je součástí organizačních týmů, poté jako lektor a zároveň na různých akcích provozuje reenactment.

Na skanzenu se prý poprvé dostal v roce 2023. Od svých známých z České pohanské společnosti mnohdy slýchal o skanzenu Země Keltů, obzvláště na různých výletech, které

s nimi podnikal. Po měsících poslušání se rozhodl sebrat a vyrazit na skanzen na víkend na dobrovolnickou brigádu probíhající během akce Jablkobraní. Do té doby se setkal s dobrovolnickou činností jen ve formě pomáhání jeho sousedům, případně nějaké výpomoci městu, třeba v divadle. Brigáda ve skanzenu proto pro něj byla zcela novým zážitkem a hned se mu tato činnost zalíbila. Dávalo mu smysl na skanzenu pracovat a díky tomu něco „dělat rukama“, zároveň ve skanzenu potkal hromadu zajímavých lidí, kteří se vymykali jeho obvyklým sociálním skupinám. Miky konstatoval, že před zapojením se do aktivit v Zemi Keltů se primárně pohyboval ve vysokoškolském prostředí, kde se převážně setkával jen s dalšími studenty, lidmi stejného či podobného věku, zatímco skanzen mu nabídl možnost kontaktu třeba i se staršími lidmi, než je on sám, od kterých mohl pozorovat na spoustu věcí odlišné perspektivy pohledu. Mimo poznání nových lidí to pro něj ale byla i forma, jak se potkávat s lidmi, které před začleněním se do dobrovolnické skupiny již znal. Sám proto konstatoval, že tato komunita, nebo spíše hromada komunit, které se v rámci skanzenu vyskytují a udržují, jsou jednou z jeho hlavních motivací, proč na toto místo opakovaně jezdit a podílet se na aktivitách zde provozovaných.

Když jsme se bavili o tom, jak se jeho pohled na dobrovolnictví měnil v průběhu těch pár let co do skanzenu jezdí a o tom, jak se z jeho pohledu vyvíjela jeho motivace činnost dělat, řekl, že se motivace příliš nezměnila, spíše jen přibývalo postupem času mnoho nových důvodů. Angažoval se do více a více aktivit, které prostředí skanzenu nabízí. Tím je třeba výpomoc s organizací různých akcí, jako Čarobeltine, Samhain nebo Železný Kelt. Mimo to se začal začleňovat do dalších zmíněných komunit, kromě jen té dobrovolnické. Miky se mimo dobrovolnictví začal věnovat i historickému reenactmentu a dokonce si v Zemi Keltů našel i oficiální (placenou) práci, v rámci které dělá lektora pro skupiny dětí, které se na skanzen přijedou podívat. Tato forma práce mu také vyhovuje, jelikož studoval pedagogiku a tyto schopnosti pak může efektivně uplatňovat. A to nejen v rámci této placené práce, ale třeba i zase zpětně v rámci dobrovolnictví. U různých akcí se může podílet na organizaci programu a her právě pro děti a pomáhat tak na akcích jakou je třeba dětský den, anebo Lughnasad.

Dobrovolnictví Miky vnímá jako opravdu zajímavou a pozitivní věc. Ohledně činnosti specificky na skanzenu ho prý vždy fascinovalo, z jakých různých míst se sjíždějí všichni ti lidé, co tam s prací vypomáhají. Dokonce už i přemýšlel nad tím, že by vytvořil tabuli s mapou, kam se budou dávat špendlíčky podle toho, kdo na skanzenu přijede pomoci. Země Keltů se totiž nachází prakticky ve středu naší republiky, a tak umožňuje lidem dojíždět ze

všech různých koutů naší země. Celkově na dobrovolnictví ho však těší to, že je to jistým znakem, že většina zúčastněných jsou dle jeho slov „srdcaři“. Jsou to lidi, kteří jsou do projektu nějakým způsobem nadšeni a jsou i součástí komunity, kde se všichni vzájemně snažíme vycházet.

Co je však pro Mikyho na dobrovolnictví těžké, je investice času. Vzhledem k tomu, že dobrovolnické brigády se obvykle pořádají o víkendech, kdy skanzen pořádá různé akce, nemá na dobrovolnickou činnost mnohdy čas. Jak již zmiňoval, zapojil se i do jiných aktivit, a tak na těchto akcí místo dobrovolnické činnosti spíš častěji dělá reenactment. Na dobrovolnické brigády mu pak zbývá čas hlavně v období mimo sezónu, takže hlavně přes zimu. Tohle vše mu je líto, protože dříve na dobrovolnické brigády jezdil mnohem pravidelněji, dokonce se mu jedno dobu povedlo přijet desetkrát po sobě, bez žádné přestávky. Je však alespoň rád, že i když není na akci zrovna dobrovolníkem, pořád se s lidmi z dobrovolnické party může setkat a strávit s nimi mimo program čas.

Miky se ve svém okolí setkal s převážně pozitivními reakcemi na to, že dobrovolnickou činnost provozuje. Jeho otec prý o dobrovolnictví věděl, ale asi úplně nechápal úroveň nadšení, kterou pro to Miky měl, avšak když viděl areál skanzenu a jak je to vše velké a zajímavé, pochopil Mikyho nadšení pro to, dobrovolnictví právě tady dělat. Od svých přátel pak taky mnohdy dostal hodně podobné pozitivní ohlasy, až na svého nejlepšího kamaráda, který se prý ze začátku Mikyho dobrovolnictví trochu podívoval, proč by tam jezdil zadarmo. Miky potom ale vtipkoval o tom, že vlastně v rámci brigád dostaneme jídlo a pití, a to včetně nějaké té medoviny večer po práci.

Pét'a

Pét'a se v Zemi Keltů vyskytuje jako dobrovolník osobně v podstatě jen na festivalu Lughnasad. V rámci tohoto festivalu má na starosti vedení týmu dramaturgie. Její dobrovolnická činnost proto tedy není omezená jen na její přítomnost na festivalu, ale jsou věci, které řeší i v průběhu roku. Má na starosti komunikaci s kapelami a dalšími účastníky festivalu, připravuje smlouvy a další náležitosti. V průběhu festivalu poté vede svůj tým lidí a s účastníky festivalu zprostředkovává komunikaci.

K Zemi Keltů se dostala díky své mamce. Tu velmi zajímal právě festival Lughnasad a jelikož nechtěla být pouhým návštěvníkem, rozhodla se využít příležitosti být dobrovolníkem

a svou dceru, Pétu, vzala s sebou, protože měla pocit, že by její zájem mohla sdílet. O skanzenu měli prý povědomí proto, že tam prý Pétin bratranec se svojí kapelou mnohokrát hrál. Dobrovolníkem tedy Pét'a byla poprvé v roce 2016 a od té doby byla až na jeden ročník na festivalu pokaždé. Nejdříve byla součástí týmu obstarávající vstup, ale po pár letech se přesunula právě k dramaturgii i díky jejímu zaměření studia na vysoké škole. Kromě dobrovolnické činnosti přímo na skanzenu prý měla hodně zkušeností i s dobrovolnictvím na orientačních závodech, kde se účastnila za svůj tým už od jejího dětství. V rámci studia vysoké školy poté začala organizovat i školní festival. Obě tyto činnosti také dělá až doteď.

Jako svoji motivaci pro dělání dobrovolnické činnosti zmínila hlavně komunitu, se kterou se díky festivalu má možnost setkávat a taky dobrý pocit který má z toho, když lidem může poskytnout zážitek jako je festival Lughnasad. Dříve lidem zážitek předávala hlavně skrze komunikaci s nimi na vstupu, ale poslední roky právě její účastí v sekci dramaturgie, kde má pocit, že mnohem více může ovlivnit důvod toho, proč tam návštěvníci vůbec jezdí. Mimo jiné je pro ni toto prostředí velmi inspirativní, což popisuje jako další motivaci pro to, se tam vracet.

Pétu při pohledu na dobrovolnickou komunitu co do skanzenu jezdí upřímně fascinuje, kolik je ještě lidí, kteří jsou ochotní pracovat, když za to ani nemají peníze. Sama osobně pak v dobrovolnictví vidí jako velké plus to, že má člověk možnost vyzkoušet si různé aktivity a práci, aniž by se k té činnosti musel uvázat třeba prací na plný úvazek. Dobrovolnictví pro ni tak poskytuje velkou rozmanitost v aktivitách, které může dělat. Dále vidí v dobrovolnictví, obzvlášť na festivalech, jako pozitivum to, že se člověk ve volných chvílích může účastnit programu, a tak poskytne zábavu třeba i studentům, kteří nemají peníze na to, aby se festivalu účastnili jako návštěvníci. Co však vnímá jako jistá úskalí dobrovolnické činnosti je právě ten samotný fakt, že dobrovolnictví je dobrovolné. Ať už pracovala v sekci vstupu jako „řadový“ dobrovolník, anebo ve vedoucí pozici v dramaturgii, vždy vnímala veliký význam v tom udržovat příjemné prostředí a dobré vztahy. Protože si myslí, že je důležité lidi motivovat, aby se chtěli jako dobrovolníci vrátit i příště a nebyla to pro ně jen jednorázová zkušenost. Má totiž pocit, že třeba dobrovolník v sociální oblasti může mít mnohem snáze viditelné výsledky jejich práce, zatímco v oblasti kultury či sportu to Pétě přijde mnohem komplikovanější, a tak člověk chvílemi může pochybovat, proč takovou činnost vůbec dělá.

Co se týče reakcí okolí, má od lidí smíšené reakce, mnozí to berou pozitivně a mají jistý druh obdivu pro to, že Pét'a takovou činnost vykonává. Má to dokonce napsané i ve svém

životopise a prý pokaždé, co se uchází o novou pozici se jí na to na pohovorech ptají, vnímají to jako pozitivní charakterový rys. U koho se jí třeba nedostalo pochopení bylo u jejího vlastního bratra. Ten prý vůbec nerozumí, proč by někdo chtěl být dobrovolníkem. Pětě to však přijde velmi vtipné, protože její bratr je aktivně dobrovolným hasičem. Kromě toho se i setkala s reakcemi, kdy lidé pro její činnost měli pochopení, ale pouze do chvíle, kdy se dozvěděli, jakou investici času to od Péti vyžaduje v průběhu roku. Prý se tomu věnuje pravidelně třeba i několik hodin týdně. Mnohým nepřišlo adekvátní tolik práce po Pětě vyžadovat bez žádné finanční odměny. Pět'a i sama přiznává, že takovéto dobrovolnictví je opravdu velká investice času na úkor toho, že je to zadarmo a co může být chvílemi v průběhu roku demotivující je i to, že satisfakce z vykonané práce přichází až ve chvíli, kdy festival Lughnasad přímo probíhá.

Závěr

Když se v závěru mé práce podívám zas na teoretickou část, kterou jsem tu zpracovávala, jsem schopna dobrovolnickou činnost, která probíhá v Zemi Keltů jistým způsobem kategorizovat podle mnou sesbíraných teorií. Dle třech paradigmat od C. Rochestera bych naše dobrovolnictví zařadila do kategorie volnočasové. Jak sám zmínil, toto paradigma je časté právě třeba v oblasti kultury a je poháněno nadšením pro věc. Nemyslím si totiž, že by v rámci našich aktivit platilo dominantní paradigma, nebo paradigma občanské společnosti, jelikož se toto dobrovolnictví tolik nezaměřuje na přímou pomoc ostatním nebo péči o ně (2010 in Mlčák, Záškodná 2013: 15-16). Dle Tošnerova rozdělení bych zas dobrovolnictví v rámci skanzenu popsala jako veřejně prospěšné dobrovolnictví, jelikož je činnost zprostředkovaná nestátní neziskovou organizací (Tošner, Sozanská 2002: 36). Také si myslím, že naše dobrovolnictví nemá moc co dočinění s americkým manažerským modelem, ale funguje spíše na bázi toho evropského, protože význam komunity a udržování přátelských vztahů je pro všechny zúčastněné dle mého výzkumu naprosto jasně zřetelný (Tošner, Sozanská 2002: 38). Z pohledu dělení podle časového vymezení nelze dobrovolnictví v Zemi Keltů jednoznačně zařadit, ale v podstatě se pohybuje někde mezi „dobrovolným zapojením do jednorázových akcí“ a „dlouhodobou dobrovolnou výpomocí“ (Tošner a Sozanská 2002: 40). Různí dobrovolníci totiž mají opravdu rozdílnou úroveň času, který věnují dobrovolnictví ve skanzenu. Je třeba spousta dobrovolníků, kteří jezdí pouze vypomáhat na festival Lughnasad, pak se najde spousta dobrovolníků, kteří přijedou na Lughnasad, ale také se alespoň několikrát do roka objeví na víkendových dobrovolnických brigádách. Větší časovou investici pak samozřejmě mají lidé, kteří se zapojí do organizace různých skanzenových akcí či přímo festivalu Lughnasad. Z mých informátorů je takto více angažovaná většina. Týnka a Miky jsou zapojeni v organizaci hned několika různých akcí, Pěťa zastává vedoucí pozici pro festival Lughnasad, a třeba Standa anebo i já sama se podílíme na organizaci akce Železný Kelt.

A co z hlediska motivací, které mi dobrovolníci sdělili že je pohání v pokračování s dobrovolnickou činností v rámci skanzenu? I zde se tím prokoušu s odkazem na již zmíněné teorie. Z motivací dle Tošnera a Sozanské (2002: 47), které se dělí na normativní, reciproční a nerozvinutou, bych pro dobrovolnou činnost v Zemi Keltů vybrala asi primárně motivace reciproční a nerozvinuté. Reciproční proto, že hodně odpovědí mých informantů se překrývají s tím, že si v dobrovolnictví nacházejí něco, co má pro ně samotné nějaký užitek. Ať už se jedná o dobrý pocit z odvedené práce, nabytí rozmanitých zkušeností, „volňásky“ na festival

nebo možnost hledat si zde přátele, je to něco, co se dobrovolníkům za jejich odvedenou práci v podstatě vrací zpět. Nerozvinutou motivaci zvažují hlavně proto, že bych řekla, že v Zemi Keltů je zřejmá důvěra k organizaci, spolku Boii, a jejím aktivitám, a také mnozí dobrovolníci činnost, kterou vykonávají vyloženě považují za smysluplnou, protože má smysl něco předat i široké veřejnosti. Z motivací popisované Esmondem a Dunlopem (2004 in Mlčák, Záškodná 2013: 83) se v rozhovorech objevovalo hlavně porozumění a sociální interakce a v jedním případě i sebeúcta v kombinaci s oceněním. Tím případem je v rámci mého výzkumu Silva, ta mimo motivace místní komunitou uvedla právě to, že se jí díky dobrovolnictví zvedlo sebevědomí, protože v ní lidé mají důvěru a Silva díky tomu překonává očekávání, které od sebe sama původně měla. U většiny ostatních pak figuruje právě hlavně aspekt porozumění a sociální interakce. Všichni kladou velký důraz na to, jakou hodnotu pro ně mají lidé, kteří v rámci skanzenu a dobrovolnické činnosti v něm potkali. Komunita, která v rámci skanzenu existuje a funguje. Mnozí také uvádí, že si váží příležitostí, kdy mohou díky dobrovolnictví nabýt nových zkušeností a schopností, ke kterým by se v běžném životě a v běžných pracích třeba ani nedostali. Když se pak posunu na poslední sekci, aneb aspekty podporující dobrovolníky v jejich činnosti popsané Tošnerem a Sozanskou (2002: 55), jsem schopna ze svého výzkumu, a i ze své vlastní zkušenosti říct, že tyto aspekty jsou právě u dobrovolnictví v Zemi Keltů poměrně znatelné. Máme pocit, že je naše přítomnost významná, protože všichni zúčastnění přiložíme ruku k dílu a za dobře odvedenou práci dostaneme pochvaly od lidí, kteří brigádu vedou. Uznání od veřejnosti jsem už taky zažila, ať už se jedná o pozitivní ohlasy na festival Lughnasad, na akci Železný Kelt, anebo i reakce návštěvníků, kteří nás o víkend ve skanzenu potkají, když mám zrovna brigádu. A třeba i vzhledem k našim přátelským vztahům máme s ostatními dobrovolníky pocit sounáležitosti. To jsou všechno rozhodně pozitivní aspekty, které nás u dobrovolnictví drží.

Když bych se měla ohlédnout za svými výzkumnými otázkami a zda jsem je dokázal ve své práci zodpovědět, řekla bych že ano. S každým z dobrovolníků jsem náležitě prošla všechny aspekty toho, co je k dobrovolnické činnosti motivuje. A co se týče významu komunity spojené se skanzem na jejich motivace, z výzkumu jasně vyplývá, že komunita má na informátory opravdu velký vliv a obvykle je právě tím jejich hlavním motivátorem. Nenarazila jsem v rámci výzkumu snad na jedinou osobu, která by nezmínila, kolik toho pro ni znamená, že má na skanzenu lidi, se kterými se může setkávat. Všichni zpovídání lidé si velmi váží lidí, se kterými se na skanzenu setkávají a všichni vnímají práci, kterou v rámci dobrovolnické činnosti na skanzenu dělají, jako hodnotnou. A všichni, se kterými jsem

v rámci svého výzkumu mluvila vidí ochotu dělat dobrovolnickou činnost jako nesporně pozitivní rys lidské společnosti. Vnímají to jako jakýsi důkaz, že je lidstvo alespoň z nějaké části ještě v pořádku, když se všichni do posledního nehrnou čistě jen po finančním zisku.

Seznam literatury

- Bernard, H. 2006. *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. Lanham: AltaMira Press.
- Bouzek, J. 2007. *Keltové našich zemí v evropském kontextu*. Praha / Kroměříž: Triton.
- Dingle, A. 2001. *Measuring volunteering: A practical toolkit*. Washington: Independent Sector.
- Esmond, J., P. Dunlop 2004. *Developing the Volunteer Motivation Inventory to assess the underlying motivational drives of volunteers in western Australia*. Dostupné z: <https://morevolunteers.com/resour06.htm>.
- Filip, J. 1995. *Keltská civilizace a její dědictví*. Academia Praha.
- Hartl, P., H. Hartlová 2015. *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Heath, A. W. 1997. *Jak psát projekt kvalitativního výzkumu*. Biograf.
- Heider, K. G. 2009. *Ethnographic Film: Revised Edition*. University of Texas Press.
Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://monoskop.org/images/1/18/Karl_Heider_-_Ethnographic_film_%281976%29.pdf [22. 11. 2025].
- Jandourek, J. 2012. *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada.
- Kolektiv 1998. *Slovník cizích slov*. Encyklopedický dům.
- Lughnasad. *O festivalu*. Dostupné z: <https://www.lughnasad.cz/o-festivalu/> [22. 11. 2025].
- Matulayová, T., P. Jurníčková, J. Doležel 2017. *Motivace k dobrovolnictví*. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://theses.cz/id/906wj6/Motivace_k_dobrovolnictv_a_potky_dobrovolnick_innosti_-_D.pdf [25. 11. 2025].
- Mlčák, Z., H. Zášková 2013. *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě.
- Musick, M. A., J. Wilson 2008. *Volunteers: A social profile*. Bloomington: Indiana University Press.
- Murphy, R. F. 2004. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Praha: Slon.
- Novotná, H., O. Špaček, M. Šťoíčková Jantulová (eds.) 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

- Ottenberg, S. 1993. *Thirty Years of Fieldnotes: Changing Relationships to the Text in Snajek*, R. (ed.). *Fieldnotes: The Makings of Anthropology*. New York: Cornell University.
- Petráň, T. 2011. *Ecce homo. Esej o vizuální antropologii*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
- Rochester, C., A. E. Paine, S. Howlett, M. Zimmecek 2010. *Volunteering and society in the 21st century*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Stöckelová, T., Y. A. Ghosh (eds.) 2013. *Etnografie: improvizace v teorii a terénní praxi*. Praha: Slon.
- Soukup, M. 2009. *Základy kulturní antropologie*. Praha: Akademie veřejné správy o. p. s..
- Soukup, M. 2014. *Terénní výzkum v sociální a kulturní antropologii*. Praha: Karolinum.
- Tilly, C., C. Tilly 1998. *Work under capitalism*. Boulder: Westview Press.
- Tošner, J., O. Sozanská 2002. *Dobrovolnictví a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál.
- Výrost, J., I. Slaměník 2008. *Sociální psychologie*. Praha: Grada.
- Wilson, J. 2000. Volunteering, *Annual Review of Sociology* 26: 215-240.
- Země Keltů. Dostupné z: <https://zemekeltu.cz/> [20. 11. 2025].